

Sygn. akt III AUa 231/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Witold Nowakowski (spr.)
Sędziowie	SSA Wojciech Bzibziak SSA Alicja Kolonko
Protokolant	Michał Eksterowicz

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2018 r. w Katowicach

sprawy z odwołania J. K. (J. K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi I w W.

o prawo do emerytury górniczej

na skutek apelacji ubezpieczonego J. K.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

z dnia 18 października 2017 r. sygn. akt IV U 748/16

oddala apelację.

/-/ SSA W.Bzibziak /-/ SSA W.Nowakowski /-/ SSA A.Kolonko

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 231/18

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. odmówił J. K. prawa do emerytury górniczej według art. 50a ustawy

o emeryturach i rentach z FUS, bowiem na podstawie przedłożonych dokumentów ubezpieczony udowodnił okres pracy górniczej liczonej w wymiarze półtorakrotnym:

od 12 marca 1981 r. do 15 kwietnia 1982 r., od 2 stycznia 1984 r. do 5 września 1988 r.,

od 13 września 1988 r. do 5 sierpnia 1990 r., od 25 sierpnia 1990 r. do 26 sierpnia 1990 r.,

od 30 sierpnia 1990 r. do 31 stycznia 1991 r., od 14 kwietnia 1992 r. do 30 czerwca 1992 r., od 4 stycznia 1993 r. do 31 grudnia 1993 r., 30 sierpnia 1994 r. do 31 maja 1995 r.,
od 1 stycznia 1997 r. do 28 lutego 1997 r., od 11 czerwca 1999 r. do 15 września 2000 r.,
od 16 maja 2011 r. do 28 lutego 2014 r., od 1 marca 2014 r. do 31 lipca 2014 r.
i od 25 sierpnia 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. w ilości 17 lat, miesiąca i dnia. Łącznie okres pracy górniczej i równorzędnej udowodniony w Polsce wyniósł 19 lat, 4 miesiące i 7 dni. Natomiast z punktu widzenia art. 50e ustawy, na podstawie przedłożonych dokumentów
w ocenie organu rentowego ubezpieczony udowodnił okres pracy górniczej pod ziemią stale
i w pełnym wymiarze - 21 lat, 11 miesięcy i 7 dni. W związku z powyższym ubezpieczony nie posiada okresu pracy górniczej pod ziemią w pełnym wymiarze w ilości 25 lat.

W odwołaniu J. K. zarzucił, że już w poprzednim wyliczeniu błędnie ustalono staż pracy górniczej skorygowany w ostatnim wyroku Sądu Okręgowego
w Częstochowie z dnia 8 kwietnia 2014 r. sygn. IV U 2176/13, w którym Sąd uwzględniając pracę ubezpieczonego w charakterze górnika do lutego 2013 r. dokonał rzetelnej i właściwej oceny okresów zatrudnienia ustalając go na 21 lat, 11 miesięcy oraz 7 dni. Podniósł, iż od chwili udowodnienia tak wyliczonej pracy górniczej pod ziemią nadal bez przerwy pracuje
w charakterze górnika przez okres 25 lat, który to okres powinien liczony być w wymiarze półtorakrotnym, co daje okres 25 lat pracy górniczej uprawniającej go do emerytury bez względu na wiek.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, z przyczyn które stanowiły podstawę wydania zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Częstochowie ustalił, że urodzony (...) J. K. w dniu 8 sierpnia 2012 r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę górniczą. Organ rentowy decyzją z 11 marca 2013 r. mu prawa do emerytury górniczej na podstawie art. 50a i art. 50e ustawy
o emeryturach i rentach z FUS, ponieważ nie udowodnił 25-letniego okresu pracy górniczej, uwzględniając okres pracy górniczej w Polsce wynoszący 10 lat, 8 miesięcy i 25 dni. Podał,
iż czeska instytucja ubezpieczeniowa potwierdziła okresy pracy górniczej od 29 marca 1996 r. do 31 grudnia 1998 r. i od 2 października 2000 r. do 9 lipca 2002 r. Razem w Polsce
i Republice Czeskiej udowodniony okres pracy górniczej wyniósł 15 lat, 3 miesiące i 7 dni.

Odwołanie J. K. od tej decyzji zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowy w Częstochowie z 8 kwietnia 2014 r. (sygn. akt IV U 2176/13).

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy zweryfikował staż górniczy obliczony przez ZUS, który ostatecznie ustalił na 15 lat, 5 miesięcy i 20 dni. Do tego stażu doliczył nadto 6 lat, 2 miesiące i 1 dzień wynikający z uwzględnienia innych okresów, co pozwoliło na uwzględnienie 21 lat, 7 miesięcy i 21 dni stażu pracy górniczej. Stwierdził, iż taki staż wyklucza możliwość przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej zarówno z art. 50a ust. 2 jak i 50e ustawy.

W dniu 6 marca 2014 r. ubezpieczony wystąpił z kolejnym wnioskiem o emeryturę górniczą, który organ rentowy załatwił odmownie decyzją z 27 maja 2014 r., uznając
za udowodniony staż górniczy w wymiarze 15 lat, 9 miesięcy i 12 dni. Następnie
po dostarczeniu przez ubezpieczonego dodatkowych dokumentów oraz uzasadnienia powyższego wyroku, organ rentowy decyzją z 27 maja 2014 r. ponownie odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury, bowiem na podstawie przedłożonych dokumentów ubezpieczony udowodnił okres pracy górniczej liczonej w wymiarze 1,5 w ilości 15 lat, 7 miesięcy i 24 dni. Uznał, iż łącznie okres pracy górniczej i równorzędnej udowodniony
w Polsce wyniósł 17 lat i 11 miesięcy. Oznacza to, iż ubezpieczony nie posiada 25-letniego okresu zatrudnienia w górnictwie w rozumieniu art. 50a ustawy. Wskazał, iż na podstawie przedłożonych dokumentów ubezpieczony udowodnił okres pracy górniczej pod ziemią stale
i w pełnym wymiarze 20 lat i 6 miesięcy w rozumieniu art. 50e ustawy.

J. K. w dniu 5 października 2015 r. ponownie wystąpił z wnioskiem o emeryturę górniczą. Nie jest członkiem OFE. Na podstawie przedłożonych dokumentów organ rentowy uznał, iż ubezpieczony udowodnił okres pracy górniczej liczonej w wymiarze 1,5 w ilości 17 lat, miesiąca i dnia, natomiast łącznie okres pracy górniczej i równorzędnej udowodniony w Polsce wyniósł 19 lat, 4 miesiące i 7 dni. Na podstawie przedłożonych dokumentów ubezpieczony udowodnił okres pracy górniczej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze - 21 lat, 11 miesięcy i 7 dni.

J. K. wykonywał pracę górniczą w Kopalni (...) w B.: od 12 marca 1981 r. do 15 kwietnia 1982 r. – rok, miesiąc i 5 dni” oraz

od 2 stycznia 1984 r. do 5 września 1988 r. – 4 lata, 8 miesięcy i 5 dni. Jednocześnie był członkiem drużyny ratowniczej w okresie od 2 maja 1984 r. do 31 grudnia 1989 r. Z tego tytułu za okres od 2 maja 1984 r. do 5 września 1988 r. należy doliczyć dodatkowo 2 lata,

2 miesiące i 2 dni (tj. połowę z 4 lat, 4 miesięcy i 5 dni). W okresie od 13 września 1988 r. do 31 maja 1991 r. ubezpieczony był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Górnictwa

(...) w C.. U tego pracodawcy pracował początkowo na stanowisku spawacza pod ziemią do 11 lutego 1990 r. (od 13 września 1988 r. do 11 lutego 1990 r. – „rok, 4 miesiące i 29 dni). Z tytułu członkostwa w drużynie ratowniczej do 31 grudnia 1989 r. uwzględnieniu podlega dodatkowo 7 miesięcy i 24 dni. Natomiast z tytułu dniówek zjazdowych za 1990 r. w wymiarze 26 dni do stażu górniczego zaliczeniu podlega dodatkowo 13 dni. Po 11 lutego 1990 r. ubezpieczony nie wykonywał pracy górniczej. W okresie od 12 lutego 1990 r. do 4 sierpnia 1990 r. pracował „na eksporcie” w ZSRR jako pomocnik montera rurociągów, od 6 sierpnia 1990 r. do 24 sierpnia 1990 r. korzystał z urlopu dewizowego, od 27 sierpnia 1990 r. do 29 sierpnia 1990 r. „następował odbiór godzin”, w okresie od 30 sierpnia 1990 r. do 31 maja 1991 r. pracował „na eksporcie” w CSRF jako ślusarz, przepalacz, w tym w okresie od 7 stycznia 1991 r. do 31 stycznia 1991 r. „korzystał ze zwolnienia lekarskiego”, za okres od lutego 1991 r. do maja 1991 r. brak było wypłaty wynagrodzeń.

J. K. w okresach od 14 kwietnia 1992 r. do 30 czerwca 1992 r. (2 miesiące

i 17 dni) oraz od 4 stycznia 1993 r. do 31 grudnia 1993 r. (11 miesiąc i 28 dni)

był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w charakterze górnika pod ziemią. W pierwszym z okresów wykazał 46 dniówek zjazdowych, co pozwala na dodatkowe uwzględnienie „miesiąc i dnia (tj. połowy z 2 miesięcy i 2 dni przy uwzględnieniu, iż miesiąc pracy górniczej wynosił 22 dniówki). W drugim z okresów praca była wykonywana „na eksporcie” w Republice Czeskiej w S..

Ubezpieczony w okresie od 30 sierpnia 1994 r. do 31 maja 1995 r. był zatrudniony

w Przedsiębiorstwie (...) S.A. W tym okresie zatrudnienia korzystał

z zasiłku chorobowego z tytułu wypadku w okresie od 9 grudnia 1994 r. do 16 grudnia 1994 r. Natomiast w okresie od 8 maja 1995 r. do 13 lipca 1995 r. korzystał z zasiłku chorobowego bez związku z wypadkiem. Do stażu pracy górniczej uwzględnieniu podlega okres

od 30 sierpnia 1994 r. do 7 maja 1995 r. (8 miesięcy i 9 dni). W tym okresie ubezpieczony wykazał 164 dniówki zjazdowe. Z tego tytułu uwzględnieniu podlegają dodatkowo 3 miesiące i 16 dni.

W okresie od 29 marca 1996 r. do 31 grudnia 1998 r. (rok, 9 miesięcy i 3 dni) ubezpieczony był zatrudniony w (...) sp. z o.o. w K. i wykonywał pracę górnika na terenie Republiki Czeskiej.

W okresie od 11 czerwca 1999 r. do 15 września 2000 r. był zatrudniony

w Przedsiębiorstwie (...) S.A. Budowa Eksportowa w Niemczech KWK (...). W dniu 31 marca 2000 r. oraz od 3 lipca 2000 r. do 3 września

2000 r. ubezpieczony korzystał z zasiłku chorobowego. Uwzględnieniu podlegają okresy

od 11 czerwca 1999 r. do 31 sierpnia 1999 r., od 1 września 1999 r. do 30 marca 2000 r.,

od 1 kwietnia 2000 r. do 2 lipca 2000 r., od 4 września 2000 r. do 15 września 2000 r.

(rok, miesiąc i 4 dni).

W okresie od 2 października 2000 r. do 22 kwietnia 2002 r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) sp. z o.o. w B.

na stanowisku górnika pod ziemią. W okresie tego zatrudnienia był niezdolny do pracy z powodu choroby w okresach od 18 lutego 2001 r. do 1 kwietnia 2001 r. oraz od 24 października 2001 r. do 21 kwietnia 2002 r. Równocześnie w okresie od 2 października 2000 r. do 9 lipca 2002 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu na terenie Republiki Czeskiej w związku z wykonywaniem pracy górnika. Z tytułu wykonywania pracy górniczej w okresie od 2 października 2000 r. do 9 lipca 2002 r. uwzględnieniu podlega rok, 9 miesięcy i 8 dni.

J. K. od 16 maja 2011 r. do 31 lipca 2014 r. oraz od 25 sierpnia 2014 r. do 23 maja 2015 r. zatrudniony był w (...) Sp. z o.o. w C. jako górnik i wykonywał pracę w kopalniach na terenie kraju. W 2011 r. przez 161 dni pracował pod ziemią. Za okres od 16 maja 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. (7 miesięcy i 16 dni) uwzględnieniu podlegają dodatkowo 3 miesiące i 18 dni.

W 2012 r. ubezpieczony korzystał z zasiłku chorobowego w związku z wypadkiem przy pracy od 11 stycznia 2012 r. do 31 stycznia 2012 r. Poza tym był niezdolny do pracy z powodu choroby w okresach: od 1 kwietnia 2012 r. do 15 kwietnia 2012 r., od 8 maja 2012 r. do 11 czerwca 2012 r. Za 2012 r. podlegają uwzględnieniu okresy od 1 stycznia do 31 marca, od 16 kwietnia do 7 maja, od 12 czerwca do 31 grudnia (dziesięć miesięcy i 11 dni). W tym roku ubezpieczony wykazał 179 dniówek zjazdowych, co pozwala na dodatkowe uwzględnienie czterech miesięcy i dnia.

W 2013 r. ubezpieczony korzystał z zasiłków chorobowych w okresie od 12 stycznia 2013 r. do 12 lipca 2013 r. W tym roku podlegają uwzględnieniu zatem okresy od 1 stycznia 2013 r. do 11 stycznia 2013 r. oraz od 13 lipca 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. (sześć miesięcy). W tym roku wykazał 90 dniówek zjazdowych, co pozwala na dodatkowe uwzględnienie 2 miesięcy i 1 dnia.

W 2014 r. ubezpieczony korzystał przebywał z zasiłku chorobowego w dniu 31 lipca oraz od 8 września do 31 grudnia. W tym roku podlegają zatem uwzględnieniu okresy od 1 stycznia do 30 lipca oraz od 25 sierpnia do 7 września (7 miesięcy i 14 dni). Za ten rok ubezpieczony wykazał 48 dniówek zjazdowych, co pozwala na dodatkowe uwzględnienie miesiąca i 2 dni.

W 2015 r. do 12 maja 2015 r. J. K. korzystał z zasiłku chorobowego lub na lub rehabilitacyjnego. Uwzględnieniu podlega okres od 13 do 23 maja 2015 r. (11 dni). W tym okresie ubezpieczony przepracował 6 dniówek zjazdowych, co pozwala na dodatkowe uwzględnienie trzech dni.

W okresie od 24 maja 2015 r. do 31 sierpnia 2015 r. (3 miesiące i 8 dni) ubezpieczony był zatrudniony w (...) sp. z o.o. w C. jako górnik i wykonywał pracę w kopalniach na terenie kraju. W tym okresie przepracował 59 dniówek zjazdowych, co pozwala na dodatkowe uwzględnienie miesiąca i 7 dni.

Ubezpieczony w okresie od 1 września 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. ponownie pracował w (...) Sp. z o.o. w C.. W okresie od 11 do 31 grudnia 2015 r. korzystał z zasiłku chorobowego, tym samym uwzględnieniu podlega okres od 1 września 2015 r. do 10 grudnia 2015 r. (3 miesiące i 10 dni). W tym okresie ubezpieczony przepracował 67 dniówek zjazdowych, co pozwala na dodatkowe uwzględnienie miesiąca i 11 dni.

W okresie od 4 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. (tj. miesiąca poprzedzającego wydanie zaskarżonej decyzji) przez 2 miesiące i 28 dni ubezpieczony pracował w (...) sp. z o.o. w C. jako górnik i wykonywał pracę w kopalniach na terenie kraju. W tym okresie przepracował 55 dniówek zjazdowych, co pozwala na dodatkowe uwzględnienie miesiąca i 5 dni.

Na dzień 31 marca 2016 r. ubezpieczony wykazał 21 lat, 4 miesiące i 11 dni pracy górniczej łącznie z okresami pracy równorzędnej z okresami pracy górniczej, w tym 16 lat i 10 dni pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1 ustawy.

Ustaleń powyższych dokonał Sąd Okręgowy w oparciu o akta rentowe, akta sprawy sygn. akt IV U 2176/13 oraz zaświadczenia (k.19 a.s.).

Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony wnosil o przyznanie prawa do emerytury górniczej, należało zatem rozważyć jego uprawnienia w tym zakresie pod kątem wszelkich przepisów możliwych do zastosowania w tym zakresie.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 z późn. zm.) osobom, które do dnia 31 grudnia 2008 r. spełniły warunki do emerytury górniczej określone w art. 34 lub w art. 48-49 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2006 r., przysługuje górnicza emerytura na warunkach określonych w tych przepisach.

W myśl art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm. w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2006 r.) górnicza emerytura przysługuje pracownikowi urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r., który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) ukończył 55 lat życia;
- 2) ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej i okresami zaliczalnymi do pracy górniczej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 5 lat pracy górniczej określonej w art. 36 ust. 1.

Wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej, równorzędnej i okresów zaliczalnych do pracy górniczej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 36 ust. 1, wynosi 50 lat (ust. 2).

Art. 48 ust. 1 stanowił, iż prawo do górniczej emerytury, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, przysługuje pracownikom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., którzy pracę górniczą wykonywali pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 i z zastrzeżeniem art. 49.

Na mocy art. 49 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy prawo do emerytury górniczej, o której mowa w art. 34 lub 48, przysługuje pracownikom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego;
- 2) warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnił do dnia 31 grudnia 2006 r.;
- 3) nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego w warunkach niniejszej sprawy nie ulegało jednak wątpliwości, że ubezpieczony do 31 grudnia 2008 r. nie osiągnął wieku 50 lat, jak również, że do tej daty nie legitymował się wymaganym 25-letnim stażem pracy górniczej.

W tych okolicznościach jego uprawnienia należało rozpatrywać na podstawie przepisów obowiązujących w dacie wydania zaskarżonej decyzji.

Po wskazaniu dyspozycji art. 50a ust. 1 i 2, art.50b, art.50c ust.1 pkt 1, 50e ust.1 i 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jedn. tekst Dz.U. z 2017 r., poz. 1383) Sąd Okręgowy stwierdził, że w warunkach niniejszej sprawy ubezpieczony osiągnął wiek 50 lat w dniu 8 września 2012 r. Oznacza to, iż jego uprawnienia do emerytury górniczej należy badać przede wszystkim pod kątem art. 50a ust. 2, który wymaga od mężczyzny co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1.

Sąd Okręgowy wskazał, iż wysoce nieczytelne są wyliczenia ZUS odnośnie stażu górniczego ubezpieczonego. Po pierwsze podkreślenia wymaga, iż nieprawdopodobnym jest, aby ubezpieczony legitymował się stażem górniczym obliczanym na podstawie art. 50e wyższym, niż obliczanym na podstawie art. 50a ustawy. Wynika to z tej prostej przyczyny,

że staż górniczy obliczany dla potrzeb art. 50e obejmuje wyłącznie okresy pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do tego stażu nie wlicza się okresów pracy w wymiarze „półtorakrotnym”. Obejmuje on wyłącznie okres „czystej” pracy górniczej. Z dokumentacji ubezpieczonego wynika, że w części okresów wykonywał pracę górniczą w wymiarze mniejszym niż pełny. Niemożliwe jest zatem, aby posiadał prawie 22 lata pracy górniczej wykonywanej w pełnym wymiarze czasu pracy, a bez tego ograniczenia jego staż górniczy wynosił nieco ponad 19 lat. Jest to nielogiczne, tym bardziej iż w obu przypadkach do tego stażu podlegają wliczeniu okresy niezdolności do pracy spowodowane wypadkiem przy pracy (v. art. 50e ust. 1 pkt 1 oraz art. 50b). Zgodnie z tym ostatnim przepisem przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i równorzędnej, które jednocześnie są okresami składkowymi oraz nieskładkowymi.

W piśmiennictwie podkreśla się, że uwzględnieniu w stażu pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą podlegają tylko te okresy nieskładkowe z art. 7 ustawy, o jakich mowa w art. 50e, a więc okresy niezdolności do pracy z tytułu wypadku przy pracy albo choroby zawodowej, za które wypłacone zostało wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne (por. komentarz do art. 50b [w:] I. Jędrasik-Jankowska,

K. Jankowska, Prawo do emerytury. Komentarz do ustaw z orzecznictwem, LexisNexis, 2011).

Ubezpieczony dla wykazania 25-letniego stażu pracy górniczej odwoływał się do uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego z 8 kwietnia 2014 r. wydanego w sprawie sygn. IV U 2176/13, którym wprawdzie oddalono jego odwołanie, ale jednocześnie ustalono wówczas jego staż górniczy na 21 lat, 7 miesięcy i 21 dni.

Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z art. 366 kpc wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Moc wiążąca z perspektywy kolejnych postępowań uzyskują jedynie ustalenia dotyczące tego, o czym orzeczono w związku z podstawą sporu. Moc wiążąca orzeczenia nie rozciąga się natomiast na kwestie prejudycjalne, które sąd przesądził, dążąc do rozstrzygnięcia o żądaniu i których rozstrzygnięcie znajduje się poza sentencją, jako element jej motywów. Natomiast treść uzasadnienia może służyć sprecyzowaniu rozstrzygnięcia zawartego w sentencji, a nie temu by moc wiążąca orzeczenia rozciągać na kwestie pozostające poza sentencją. Inaczej rzecz ujmując moc wiążąca odnosi się do „skutku prawnego”, który stanowił przedmiot orzekania i nie oznacza związania sądu i stron ustaleniami i oceną prawną zawartą w uzasadnieniu innego orzeczenia, w tym rozstrzygnięcia o zasadności zarzutów podnoszonych przez pozwanego. Zakresem prawomocności materialnej jest bowiem objęty tylko ostateczny wynik rozstrzygnięcia, a nie przesłanki, które do tego doprowadziły. Tego rodzaju zagadnienia mogą być przedmiotem odmiennego osądu w późniejszych procesach, dopóki nie zostaną objęte rozstrzygnięciem w sposób, który będzie wiązał kolejne sądy w dalszych postępowaniach. Wprawdzie nie jest pożądana sytuacja, w której analogiczne stany faktyczne, zostaną odmiennie ocenione przez różne sądy, ale ograniczenie swobody jurysdykcyjnej sądu oraz odstępianie od zasady bezpośredniości i swobodnej oceny dowodów, nie znajduje dostatecznych podstaw w art. 365 § 1 kpc, który dopuszcza rozbieżność ocen między sądami, w rozstrzygnięciu kwestii „wstępnych” poza związaniem sentencją (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 maja 2017 r., sygn. III AUa 39/17, LEX nr 2362618). Oznacza to,

iż w niniejszym postępowaniu Sąd związany jest orzeczeniem wydanym w sprawie sygn. akt IV U 2176/13 tylko w takim zakresie, iż ubezpieczony w dacie obejmującej analizowany wówczas okres nie spełniał warunków do przyznania emerytury górniczej. Szczegółowe wyliczenia przedstawione w uzasadnieniu mogą stanowić wskazówkę w dalszym postępowaniu, ale nie są wiążące ani dla ZUS, ani dla Sądu w kolejnych postępowaniach. Należy jednocześnie wskazać, iż Sąd w niniejszym postępowaniu przeanalizował powyższe uzasadnienie i doszedł do przekonania, iż w wyliczeniu stażu doszło do pewnych błędów.

Po pierwsze: uwzględniono do stażu pracy górniczej zatrudnienie w (...) sp. z o.o. w B. od 2 października 2000 r. do 22 kwietnia 2002 r., mimo iż okres od 2 października 2000 r. do 9 lipca 2002 r. został już wcześniej uwzględniony przez ZUS z tytułu pracy na terenie Republiki Czeskiej. Niezasadnie w ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie okres od 8 maja 1995 r. do 13 lipca 1995 r. potraktowano jako okres pobierania zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego. Stwierdzono również błąd rachunkowy, bowiem okres od 12 marca 1981 r. do 15 kwietnia 1982 r. obliczono na rok, 3 miesiące i 5 dni, gdy wynosi on o miesiąc mniej.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Okręgowy doszedł do przekonania o konieczności dokładnego zweryfikowania stażu pracy górniczej na podstawie całości materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Dodał, że sąd ubezpieczeń społecznych co prawda rozpoznaje odwołania od decyzji organów rentowych i pełni przede wszystkim funkcję kontrolną, to jednak samodzielnie ustala spełnienie wszystkich przesłanek niezbędnych do przyznania prawa do świadczenia. Niekwestionowanie przez organ rentowy pewnych okresów nie zwalnia sądu z obowiązku ich oceny. Sąd ubezpieczeń społecznych może bowiem stwierdzić brak przesłanek nabycia prawa do świadczenia, którego organ rentowy nie zarzucał. Prowadzone z urzędu postępowanie dowodowe w celu zweryfikowania ustawowych przesłanek nabycia prawa do świadczenia z zakresu ubezpieczeń społecznych nie może być postrzegane jako uchybienie proceduralne (i w tej mierze odwołał się do poglądów orzecznictwa).

W związku z powyższym Sąd Okręgowy samodzielnie dokonał obliczenia stażu górniczego ubezpieczonego na dzień 31 marca 2016 r., który wyniósł 21 lat, 4 miesiące

i 11 dni, w tym 16 lat i 10 dni pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1 ustawy.

W ocenie Sądu Okręgowego główne różnice w wyliczeniu stażu dokonanym w niniejszym procesie, a poprzednim postępowaniu w sprawie IV U 2176/13, wynikają, poza wyeliminowaniem podwójnego liczenia okresu, z wyeliminowania okresu od 8 maja 1995 r. do 13 lipca 1995 r., co do którego brak jakichkolwiek informacji, aby był to okres niezdolności do pracy związanej w wypadkiem. Dodatkowo Sąd Okręgowy w niniejszym postępowaniu wyłączył ze stażu górniczego okres od 30 sierpnia 1990 r. do 31 stycznia

1991 r., którym co prawda nie zajmował się Sąd w sprawie IV U 2176/13, ale był on uwzględniony przez organ rentowy, a Sąd analizując ten okres nie zdecydował się na jego wyłączenie. W ocenie Sądu Okręgowego w okresie pracy w Przedsiębiorstwie (...)

i Modernizacji (...) w C. ubezpieczony po 11 lutego 1990 r.

nie wykonywał pracy górniczej, co wynika z załączonej dokumentacji. Wynika z niej natomiast, że w okresie od 30 sierpnia 1990 r. do 31 maja 1991 r. ubezpieczony pracował

na eksporcie w CSRF jako ślusarz, przepalacz i brak jest jakichkolwiek informacji, aby wówczas jego praca miała odbywać się pod ziemią. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę,

iż w świadectwie pracy wyraźnie zaznaczono, iż początkowo pracował jako „spawacz pz”, brak natomiast takiego oznaczenia co do późniejszych okresów pracy. Także wykazy dniówek zjazdowych kończą się na okresie pracy na stanowisku „spawacza pz”.

W tych okolicznościach okres ten nie powinien być zaliczony do górniczego stażu pracy.

W poprzednim postępowaniu Sąd uwzględnił również okres od 1 lipca 1992 r.

do 3 stycznia 1993 r. w Przedsiębiorstwie (...). Wprawdzie ubezpieczony przedstawił świadectwo pracy obejmujące również ten okres, ale jednocześnie z następnie dostarczonych od tego pracodawcy dokumentów wynika, że był on zatrudniony

od 14 kwietnia 1992 r. do 30 czerwca 1992 r., po czym nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy z upływem czasu, na który była zawarta umowa, a kolejne zatrudnienie miało miejsce

od 4 stycznia 1993 r. Jednocześnie pracodawca do września 1992 r. rozliczał się na deklaracjach bezimiennych, a za okres od października do grudnia 1992 r. na deklaracjach imiennych, „na których brak było ubezpieczonego”. Równocześnie z załączonych do akt rentowych dokumentów (v. k. 128 tom I) wynika, że ubezpieczony z tym Przedsiębiorstwem miał zawartą umowę zlecenia na okres 11 dni, od 21 października 1992 r. do 31 października 1992 r. Powyższe przemawiało za stwierdzeniem, że w okresie od 1 lipca 1992 r.

do 3 stycznia 1993 r. ubezpieczony nie był pracownikiem Przedsiębiorstwa (...). Jednocześnie jednak co do okresu od 14 kwietnia 1992 r. do 30 czerwca 1992 r.

w niniejszym postępowaniu uwzględniono wykazane dniówki zjazdowe, albowiem brak jakichkolwiek informacji, aby w tym okresie praca miała być wykonywana za granicą. Wszelkie dokumenty świadczące o pracy na terenie Czech dotyczą okresu od 4 stycznia 1993 r.

Natomiast w stosunku do wyliczeń dokonanych przez organ rentowy na potrzeby zaskarżonej decyzji (k. 29 i nast. tom IX) Sąd Okręgowy, poza różnicami wskazanymi wyżej, wyeliminował okres od 8 września 2014 r. do 12 maja 2015 r., który z niewiadomych przyczyn został potraktowany jako okres pobierania zasiłku z tytułu wypadku lub choroby zawodowej (tj. kod 37), albowiem z jakiegokolwiek informacji pracodawcy nie wynika, aby ten taki stanowił. Ponadto organ rentowy w wymiarze półtorakrotnym (tj. kod 20) uwzględniał okresy pracy za granicą od 11 czerwca 1999 r. do 31 sierpnia 1999 r. oraz od 12 października 2000 r. do 9 lipca 2002 r. mimo, iż zgodnie z dyspozycją art. 50d ust. 1 ustawy, zaliczeniu

w wymiarze półtorakrotnym podlegają okresy pracy wyłącznie na obszarze Państwa Polskiego.

Reasumując, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd Okręgowy stwierdził, iż choć ubezpieczony posiada 15-letni okresy pracy górniczej, o której mowa

w art. 50c ust. 1, to jednak nie udowodnił 25-letniego okresu pracy górniczej i równorzędnej. Równocześnie nawet uwzględnienie wykazanych przez ubezpieczonego okresów pracy górniczej za okres przypadający po wydaniu zaskarżonej decyzji (v. k. 19 akt)

nie pozwoliłoby na osiągnięcie tego stażu.

Z tych przyczyn odwołanie zostało oddalone.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł ubezpieczony osobiście, nie formułując jej podstaw, wnosząc o jego zmianę i przyznanie prawa do emerytury górniczej.

Na uzasadnienie podniósł, że nie zgadza się z wyrokiem ponieważ uważa, że na dzień dzisiejszy spełnia wszystkie warunki do przyznania mu spornej emerytury.

W piśmie procesowym z 24 lutego 2018 r. wniósł o powołanie biegłego sądowego z zakresu „ubezpieczenia społeczne i emerytury”, ponieważ będąc w kilku oddziałach ZUS spotkał się z niejednością i skrajnie różną interpretacją przepisów powiązanych z wyliczeniem stażu pracy. Po wyroku z 8 kwietnia 2014 r. dopracował brakujący okres pracy do pełnych 25 lat, ale mimo to, ani ZUS ani Sąd nie przyznali mu emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja jest bezzasadna.

Sąd Okręgowy przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, nie przekraczając granicy wyznaczonej dyspozycją art.233 § 1 kpc, dokonał właściwych ustaleń faktycznych oraz wywiódł z nich logiczne i znajdujące oparcie we właściwie wskazanych przepisach prawa materialnego wnioski. Nie budzą też wątpliwości Sądu Apelacyjnego: trafność rozstrzygnięcia i rozważania przedstawione na jego uzasadnienie, które przyjmuje za swoje, bowiem Sąd I

instancji w sposób odpowiadający wymogom art. 328 § 2 kpc ustalił fakty oraz wyjaśnił podstawę prawną wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Także w ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie wyliczenia okresów pracy górniczej ubezpieczonego i ich ocena przedstawione przez organ rentowy uzasadniały dokonanie przez Sąd Okręgowy własnej ich analizy, której skarżący w istocie

nie przeciwstawił jakichkolwiek zarzutów. Sąd I instancji w należytej uzasadniony sposób odniósł się również do ustaleń dokonanych w poprzednim sporze o prawo do emerytury górniczej w sprawie sygn. akt IV U 2176/13.

Dodać należy, że postępowanie w niniejszej sprawie zostało wszczęte na skutek (kolejnego) wniosku o prawo do emerytury górniczej złożonego przez J. K.

w dniu 5 października 2015 r. Zatem sądy obu instancji badały wypełnianie przez ubezpieczonego przesłanek do spornego świadczenia w dacie złożenia owego wniosku,

nie zaś na dzień wniesienia odwołania, czy też apelacji. Jak wskazał Sąd Najwyższy (por. wyrok z 25 stycznia 2005 r., sygn. akt I UK 152/04, OSNP Nr 17 z 2005 r. poz. 273), postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wszczynane jest na skutek odwołania wniesionego przez ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ma ono zatem charakter odwoławczy, a jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem decyzji wydanej przez organ rentowy. Badanie legalności decyzji i orzekanie o niej możliwe jest tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili jej wydawania, zaś postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym ustalenia dokonane przez organ rentowy.

Sąd Apelacyjny oddalił przy tym wnioski dowodowe zgłoszone przez ubezpieczonego w piśmie procesowym złożonym w dniu 22 października 2018 r. J. K. domagał się dopuszczenia dowodów:

a i b) z ponownego przesłuchania oraz dokumentu Oddziału ZUS w N. z 3 marca 2008 r. na okoliczność, że jego łączny staż pracy w górnictwie do 31 grudnia 1993 r. wynosił już 14 lat, 11 miesięcy i 11 dni,

c) z dokumentów dołączonych do akt sprawy oraz dołączonych do cytowanego pisma ubezpieczonego i zaliczenie do „stażu pracy” wymienionych tam okresów pracy górniczej

i równorzędnej parz wszystkich okresów niezdolności do pracy z tytułu wypadku przy pracy, z tytułu choroby zawodowej za które zostały wypłacone wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne – na okoliczność, że łączny staż pracy wyniósł minimum 25 lat w górnictwie,

d) z orzeczenia Lekarza Orzecznika z 10 kwietnia 2002 r. przyznającego świadczenie rehabilitacyjne od 24 października 2001 r. do 22 lipca 2002 r. na okoliczność, że okres tego świadczenia był związany z wypadkiem przy pracy w górnictwie z 1994 r. i które zgodnie

z art.50e ust.2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych winno podlegać zaliczeniu do okresów pracy górniczej,

e) z zaświadczenia WKU w C. z 30 stycznia 2018 r. o odbyciu przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej od 16 kwietnia 1982 r do 17 grudnia 1983 r.

a także ćwiczeń wojskowych od 14 października do 12 listopada 1986 r. na wykazanie, że łączny staż pracy ubezpieczonego wyniósł minimum 25 lat w górnictwie,

f) z dokumentacji medycznej załączonej do akt sprawy oraz wystąpienie, dołączenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentacji medycznej z Przychodni (...) w M. na okoliczność, że ubezpieczony miał przyznany zasiłek chorobowy z powodu powikłań związanych z wypadkiem w górnictwie w 1994 r., które to okresy winny być doliczone

do „stażu pracy” ubezpieczonego, ewentualnie na wypadek niemożliwości stwierdzenia,

czy te „zwolnienia lekarskie” był wydane z powodu powikłań związanych z wypadkiem przy pracy w górnictwie w 1994 r. –

g) o powołanie biegłego w zakresie ubezpieczeń społecznych, rent i emerytur (orzecznictwa lekarskiego dot. zasiłków chorobowych i rehabilitacyjnych w górnictwie) na okoliczność, iż ubezpieczony miał przyznany zasiłek chorobowy z powodu powikłań związanych z wypadkiem przy pracy w górnictwie w 1994 r., które to okresy winny być doliczone do „stażu pracy” ubezpieczonego.

Jak stanowi art.381 kpc, sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba, że potrzeba powołania się na nie wynika później. W ocenie Sądu Apelacyjnego skarżący nie wykazał, aby nie mógł złożyć tych wniosków i powołać się na wskazane wyżej okoliczności w postępowaniu przed Sądem Okręgowym. Co więcej, wnioski sformułowane w punktach c, f i g w znacznej części odnoszą się do okresów zasiłkowych lub pobierania świadczenia rehabilitacyjnego sprzed 5 października 2015 r., a więc przypadających po wydaniu decyzji zaskarżonej w niniejszym postępowaniu. Wreszcie, poza sporem pozostaje, że organ rentowy kolejną decyzją odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej, zaś J. K. wniósł odwołanie od tej decyzji. Zatem w owym postępowaniu może rozważyć powołanie się na okoliczności, podnoszone w piśmie procesowym złożonym 22 października 2018 r.

Skoro ubezpieczony w niniejszym postępowaniu nie wykazał wypełniana przesłanek do emerytury górniczej według art. 50a lub 50e ustawy o emeryturach i rentach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, po myśli art. 385 kpc orzeczono, jak w sentencji.

/-/ SSA W.Bzibziak /-/ SSA W.Nowakowski /-/ SSA A.Kolonko

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek